

# Тест

1. Эрнжэнэ Константин кезэ төрлө?

а) 1912-гч жилд

в) 1909-гч жилд

б) 1905-гч жилд

г) 1918-гч жилд

2. Эрнжэнэ Константи́нэ төрсн һазр-усна неринь чикэр заатн

а) Тугтн әәмг

в) Цаһан Нур хотн

б) Булмгт хотн

г) Баһ Чонс хотн

3. Эн үүдәврмүдин нерд орс келнд орчултн

а) «Аңһучин көвүн»

б) «Дууч шар хөөч»

г) «Һалан хадһл»

# Сурвр-хэрү:

- Юңгад бичэчиг «Дууч шар хөөч» гиж нерэднэ?
- Хальмг ишкә гер юунас тогтна?
- Үкүг гисн юмб?

# ***Кичэлин төр:***

***Доржин Басцгин жүрһлин болн билгин хаалһ.  
«Элстин өрүн» гидг шүлгнь***

Багш: Мөстэнэ Светлана

## Кичэлин күсл:

- *Урд кичэлдэн дассан сергэж давлһн;*
- *Доржин Басңгин хальмг улсин нернь туурсн, орн нутгтан туста гисн уха заалһн;*
- *«Элстин өрүн» гидг шүлгин һол төрнь, учр-утхнь йилһлһн.*

# Зура

1. *Доржын Басцгин жирхлин хаалһ.*
2. *Үүдэлтин түрүн ишкдлмүд.*
3. *Үүдэлтин хаалһ.*
4. *Элст – бичэчин шүлгин хол төр.*

**Доржин Басң - шүлгч, түүклэч,  
орчулач, журналист  
«Хальмг АССР-ин ачта көдлэч»**

**1918 - 1969**

# Жирһлин хаалһнь

*Доржын Басң Баһ Дөрөдә нутгт  
Тугтн хотнд 1918-гч жилд угатя  
малчин бүлд төрсмн.*

*Арвн һурвтаһасн авн көдлэд, гесән  
тежәһэд йовсмн.*

# Үүдэлтин түрүн ишкдлмүд

Түрүн шүлгүдән Баһ Дөрвдө школд сурчаһад эклж үүдәсмн. Сурһульчнрла утх зокъялын баг тогтаһад, һарар бичдг урн үгин “Улан туг» гидг седкүл һарһдг бәәсмн. Доржин Басңгин шүлгүд «Ленинә ачнр», «Улан хальмг», «Улан баһчуд» гидг газетмүдин халхст барлгдла.

1935-гч жилд Элстд Хальмг Таңһчин бичәчнрин 1-гч чуулһн болв. Баһ Дөрвдө школас утх зокъялын багин элчнр энүнд гиичлж ирж. Делегациг һардж ирсн Доржин Басң шүлгүдән энд умшсмн. Доржин Басң ахр болзгта сурһуль төгсәһад, багш болла.

1938-гч жилд Элстүр дуудгдад, “Ленинә ачнр” газетин редакцд көдллә.

1939-гч жилд “Мини шүлгүд” гидг хураңһу барас һарла.

1941-гч жилин эклцәр “Шүлгүд болн поэмс” гидг дегтрнь һарла.

Доржин Басң – Төрскән харсгч дәәнә орлцач. Политрук болж Сталинградын өөр шидр дәәнд орлцжасн стрелкоавдивизьд цөрглж, кесг медальмудар ачлгдсмн.

Дәәнә төр «Дәәчин эк», «Төрскән харс», «Төвкнлт ирх» гидг шүлгүдин һол төр.

1943-гч жилд хальмгудла хамдан Сиврүр туугдла.

1957-гч жиләс сүл өдр күртлән «Хальмг үнн» гидг газетд редакторин дарук, дааврта сөгләтр болж көдллә.



# Үүдэлтин хаалh

*Доржын Басң хөр шаху дегтрин түүрвөч.  
«Цагин селгән», «Эзн», «Туурмж», «Чик хаалh»,  
«Мини хотн» үүдэврмүд бичэчин хурц, мергн билгинь,  
байн келинь илдкж, хальмг утх зокъялын зөөр болсмн.  
Доржын Басң орчлулдг эрдмтә бәәж. А.С.Пушкинә  
«Евгений Онегин», М.Ю.Лермонтовин шүлгүд,  
М.Шолоховин «Күүнә тәвсн хөв», Шекспириң «Отелло»  
гидг трагедь хальмг келнд орчулж.*

# **«Элстин өрүн»**

- 1. Шүлг умшлһн**
- 2. Орс келнд орчулһн**

# Толин көдлмш

**жилк** – парус

**маңһар** – мираж

**сувсн** – жемчуг

**турглан** – поток

**удн** – ива

**хөв** – судьба, участь; счастье